

VÝBER LEGISLATÍVNYCH ZMIEN A NOVINIEK ZA JÚL 2023

1. VYŠLO V ZBIERKE ZÁKONOV

NOVELA ZÁKONA O PODPORE REGIONÁLNEHO ROZVOJA

- *Zákon č. 311/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. septembra 2023, 1. apríla 2024**

Anotácia:

Prepojenie legislatívnej úpravy podpory regionálneho rozvoja a nástrojov implementácie európskych štrukturálnych fondov; zvýšenie miery schopnosti strategického plánovania subjektov územnej samosprávy.

Popis:

Cieľom zákona je prepojenie legislatívnej úpravy podpory regionálneho rozvoja a nástrojov implementácie európskych štrukturálnych fondov. Predmetnou právnou úpravou dôjde k prepojeniu procesov implementácie európskych štrukturálnych fondov na procesy podpory regionálneho rozvoja a nastaveniu nedopytového mechanizmu implementácie integrovaných územných investícií. Cieľom zákona je tiež zvýšenie miery schopnosti strategického plánovania subjektov územnej samosprávy, ktorá je v súčasnosti nízka.

Cieľom právnej úpravy je zakotvenie niektorých mechanizmov vo vzťahu k už existujúcej právnej úprave zákona č. 121/2022 Z. z. o príspevkoch z fondov Európskej únie a o zmene a doplnení niektorých zákonov za účelom **efektívnejšieho využitia zdrojov z európskych fondov s prihliadnutím na územné potreby**. Zákon upravuje činnosti Rady partnerstva a Kooperačnej rady udržateľného mestského rozvoja, ktorých cieľom je implementácia mimo dopytového výberu projektov prostredníctvom integrovaných územných investícií vychádzajúcich z integrovaných územných stratégií. Obe rady predstavujú participatívne územné fórum, združujúce relevantných aktérov z prostredia územnej samosprávy, štátnej správy a súkromného a občianskeho sektora.

Zákon zároveň upravuje aj **procesné náležitosti**, ktorými reaguje na aktuálnu situáciu nárastu cien, predovšetkým stavebných komodít, zavedením **možnosti poskytovania dodatočnej dotácie za splnenia zákonom stanovených podmienok**. Zároveň sa umožňuje **navýšenie disponibilných finančných prostriedkov vyčlenených na výzvu a predĺženie lehoty na predkladanie žiadostí o dotáciu**, ak táto zmena nemá vplyv na zmenu podmienok poskytnutia dotácie. V záujme urýchlenia kontrolných procesov zákon **precizuje spôsob výkonu finančnej kontroly** poskytnutej dotácie ministerstvom.

NOVELA ZÁKONA O REGISTRU PRÁVNICKÝCH OSÔB, PODNIKATEĽOV A ORGÁNOV VEREJNEJ MOCI A ZÁKONA O BANKÁCH

- *Zákon č. 302/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa dopĺňa zákon č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. októbra 2023, 1. júla 2024, 1. januára 2025**

Anotácia:

Transpozícia smernice EÚ o predchádzaní využívania finančného systému na účely prania špinavých peňazí alebo financovania terorizmu.

Popis:

Predmetnou Zákon č. 272/2015 Z. z. o registri právnických osôb, podnikateľov a orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o RPO") zriadil register právnických osôb na uľahčenie výkonu úradnej činnosti zabezpečením pravdivých a úplných informácií o každej zapisovanej právnickej osobe, podniku zahraničnej osoby, fyzickej osobe – podnikateľovi a fyzickej osobe vykonávajúcej samostatne vo vlastnom mene a na vlastnú zodpovednosť činnosť, ktorá nie je podnikaním, orgáne verejnej moci a o organizačnej zložke uvedených kategórií (ďalej len "subjekt") nutných pre právne úkony a zabezpečenie elektronickej úradnej komunikácie, sekundárne tiež z dôvodu poskytovania údajov o konečnom užívateľov výhod, keďže register právnických osôb začal od 1. novembra 2018 plniť na vnútroštátnej úrovni funkciu centrálného registra konečných užívateľov výhod.

Register právnických osôb je vyhlásený za referenčný register. Okrem údajov poskytovaných povinnými osobami zo zdrojových registrov resp. z iných dokumentov vzťahujúcich sa na zapisované subjekty, aj štatistický úrad poskytuje do registra právnických osôb údaje o subjektoch zo svojej činnosti – ide o štatistický kód hlavnej ekonomickej činnosti a kód odvetvovej klasifikácie pochádzajúce zo štatistického registra organizácií. Údaj o identifikačnom čísle organizácie, ktorý vytvára štatistický úrad podľa ustálenej metodiky a prideliť ho subjektom na základe žiadosti povinnej osoby, povinná osoba poskytuje spolu s ďalšími údajmi uvedenými v § 3 zákona o RPO pri zápise subjektu.

Ďalšou funkciou je informovanie verejnosti o zapisovaných subjektoch zverejnením poskytnutých údajov s výnimkou identifikátorov fyzických osôb prostredníctvom webovej aplikácie prístupnej z webového sídla štatistického úradu; ide o rovnakú funkciu, akú poskytuje obchodný register, živnostenský register alebo register mimovládnych neziskových organizácií. Register právnických osôb sa za sedem rokov svojej činnosti osvedčil a je potrebné ďalej trvale zabezpečovať jeho

úroveň v súlade s požiadavkami na debyrokratizáciu, štandardy informačných technológií a rôznorodé a operatívne potreby orgánov verejnej moci vyplývajúce z meniacej sa legislatívy.

Z týchto dôvodov zákon prináša najmä:

- **odstránenie výkladových problémov pri určovaní povinnosti, kto sa má zapisovať do registra právnických osôb, kto je povinný poskytovať údaje do registra právnických osôb a aký údaj sa zapisuje** a ako zabezpečiť zapísanie údajov, ktorý sa poskytuje podľa zákona o RPO, ale nie je vedený povinnou osobou v zdrojovom registri (napríklad vydanie živnostenského oprávnenia obchodnej spoločnosti),
- vytvorenie vnútroštátneho právneho základu pre **zapojenie registra právnických osôb do Systému prepojenia registrov konečných užívateľov výhod** (Beneficial Ownership Registers Interconnection System – "BORIS"), v súlade s požiadavkami legislatívy Európskej únie v oblasti predchádzania prania špinavých peňazí a financovanie terorizmu,
- **definíciu orgánu verejnej moci** na účel zabezpečovania úradnej činnosti vrátane špecifického účelu, ktorým je **technické zabezpečenie elektronickej úradnej komunikácie** (§ 12 až 15 zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o e-Governmente"))
- **zriaďovanie, aktiváciu, deaktiváciu a rušenie elektronických schránok orgánov verejnej moci,**
- **sankcionovanie povinných osôb**, resp. v niektorých prípadoch aj zapisovaných subjektov pri **neposkytnutí súčinnosti povinnej osobe**, za nedodrievanie zákona o RPO – najmä za neposkytovanie niektorých údajov, ktorých absencia alebo neaktuálnosť môže najviac ohroziť právnu istotu a fungovanie elektronických služieb e-Governmentu; uplatneniu sankčného mechanizmu je však postavené primárne na preventívnych a nápravných opatreniach,

Pokiaľ ide o údaje o konečnom užívateľovi výhod, v súčasnosti sa v registri právnických osôb nevedú údaje vzťahujúce sa na konečného užívateľa niektorých typov mimovládnych neziskových organizácií (občianske združenia, odborové organizácie a organizácie zamestnávateľov, organizácie s medzinárodným prvkom) z dôvodu, že Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako správca registra mimovládnych neziskových organizácií tieto údaje neeviduje v tomto registri. Okrem toho sa v registri právnických osôb neevidujú ani koneční užívatelia výhod fyzických osôb – podnikateľov. Aj tu je dôvodom absencia právnej povinnosti zapisovaných osôb v osobitných predpisoch. Preto sa novelou dopĺňajú bez ohľadu na dostupnosť údajov o konečných užívateľov o fyzických osobách – podnikateľoch ustanovenia § 3 ods. 2 zákona o RPO. Je na správcoch príslušných zdrojových registrov, aby konali vo veciach ostatných legislatívnych úprav zákonov, ktoré umožnia tok údajov o všetkých právnych formách právnických osôb do registra právnických osôb.

NOVELA ZÁKONA O ROZPOČTOVÝCH PRAVIDLÁCH ÚZEMNEJ SAMOSPRÁVY

- *Zákon č. 294/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. augusta 2023**

Anotácia:

Cieľom je umožniť samosprávnemu kraju, obci, mestu a v prípade Bratislavy a Košíc aj ich mestskej časti, aby v prípade ich predĺženia existovala možnosť ich oddĺženia za predpokladu, ak sa počas nútenej správy nepodarí dlhy uspokojiť v celom rozsahu.

Popis:

Cieľom zákona je **umožniť samosprávnemu kraju, obci, mestu a v prípade Bratislavy a Košíc aj ich mestskej časti** (ďalej len "samospráva"), aby v prípade ich predĺženia existovala **možnosť ich oddĺženia za predpokladu, ak sa počas nútenej správy nepodarí dlhy uspokojiť v celom rozsahu.**

V praxi sa ukázalo, že doterajšia právna úprava bola nevyhovujúca. Vyskytli sa ojedinelé, ale o to závažnejšie prípady, kedy obec resp. mestská časť napriek tomu, že je dlhodobo v nútenej správe (napr. mestská časť Devín) a napriek tomu, že sa v rámci možnosti rozpočtu snaží svoje splatné záväzky uspokojovať, nedochádza v čase k reálnemu poklesu jej záväzkov. Naopak, v čase dochádza k nárastu dlhu o príslušenstvo a to do takej miery, že v súčasnosti takmer tri štvrtiny dlhu tvorí len príslušenstvo. Neexistovala reálna možnosť, aby došlo k úhrade všetkých splatných záväzkov, keďže len uhradenie istiny by pri súčasnom tempe splácania trvalo takmer 500 rokov. Doterajšia právna úprava nútenej správy bola teda nevyhovujúca a v prípadoch skutočného predĺženia nebola schopná plniť svoj účel, neriešila najzávažnejšie prípady predĺženia.

V zmysle doterajšieho znenia § 19 zákona neexistuje riešenie pre oddĺženie obcí, miest a mestských častí, ktoré sú v nútenej správe a snažia sa plniť svoje dlhy v rámci svojich rozpočtových možností. Novela predstavuje riešenie, ktoré **umožní výrazne predĺženým obciam, mestám a mestským častiam zbaviť sa svojich dlhov po uplynutí zákonom stanovenej lehoty.** Podmienkou zbavenia sa dlhu je, že **obec musí počas 15 rokov nútenej správy splatiť toľko, koľko jej umožňuje rozpočet.** Po uplynutí tejto lehoty **sa zvyšok dlhov stáva nevymožiteľným.** Pokiaľ ide o prípady už zavedenej nútenej správy, lehota 15 rokov na uspokojenie pohľadávok neuplynie skôr ako jeden rok odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

ZÁKON O NIEKTORÝCH VZŤAHOCH SÚVISIACICH S NÁJMOM NEHNUTEĽNÉHO MAJETKU ŠTÁTU

- *Zákon č. 284/2023 Z. z., o niektorých vzťahoch súvisiacich s nájmom nehnuteľného majetku štátu a o doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 278/1993 Z. z. o správe majetku štátu v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. augusta 2023**

Anotácia:

Úprava právnych vzťahov súvisiacich s nájmom majetku štátu, ktoré nie je možné spravodlivo vysporiadať podľa súčasne platnej právnej úpravy.

Popis:

Cieľom Účelom prijatia predmetnej právnej úpravy je **usporiadať niektoré právne vzťahy súvisiace s nájmom majetku štátu, ktoré nie je možné spravodlivo vysporiadať podľa doterajšej právnej úpravy**. Ide predovšetkým o situácie, kde štát prenajíma nehnuteľný majetok, ktorého existenciu alebo hmotný substrát zabezpečil nájomca sám a na vlastné náklady.

Preto sa stanovujú **podmienky prevodu takéhoto majetku do vlastníctva nájomcu**. Ide predovšetkým o deklarovanie existencie nájomného vzťahu na základe nájomnej zmluvy k predmetu nájmu, ktorý správca majetku štátu vedie ako dočasne prebytočný majetok, ktorý možno podľa súčasnej platnej právnej úpravy prenajať, a doterajší nájomca alebo jemu blízke osoby sú nájomcami tejto nehnuteľnosti aspoň 20 rokov, doterajší nájomca alebo jemu blízke osoby, ktoré boli nájomcami, podstatným spôsobom zhodnotili túto nehnuteľnosť a doterajší nájomca prejaví záujem nehnuteľnosť odkúpiť vo forme žiadosti.

Správca majetku štátu však takýto majetok bude môcť previesť, **iba ak tvorí nehnuteľnosť, ktorá je využívaná ako vysokohorská chata alebo útulňa s prípravou a predajom nápojov na priamu konzumáciu a poskytovaním služieb maloobchodného predaja**. Zároveň ďalšou podmienkou má byť skutočnosť, že v tejto nehnuteľnosti je na základe nájomnej zmluvy vytvorené **informačné stredisko Tatranského národného parku**.

NOVELA ZÁKONA O UZNÁVANÍ DOKLADOV O VZDELANÍ A O UZNÁVANÍ ODBORNÝCH KVALIFIKÁCIÍ

- *Zákon č. 286/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 422/2015 Z. z. o uznávaní dokladov o vzdelaní a o uznávaní odborných kvalifikácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. augusta 2023**

Anotácia:

Zosúladenie zákona so smernicou 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií; spresnenie niektorých pojmov s cieľom zúženia okruhu prípadov, kedy je potrebné vykonať kompenzačné opatrenie, úprava lehôt pri preskúmaní odbornej kvalifikácie na účely poskytovania služieb a spresnenie výpočtu požadovaných dokumentov, ktoré môže príslušný orgán od žiadateľa vyžadovať; úprava postupu pri preskúmaní jazykových znalostí zdravotníckych pracovníkov.

Popis:

Zákon reaguje na žalobu Európskej komisie proti Slovenskej republike C-773/22 z 20. decembra 2022.

Ide najmä o **spresnenie niektorých pojmov** s cieľom zúženia okruhu prípadov, **kedy je potrebné vykonať kompenzačné opatrenie** spôsobom, aby pod podstatnými rozdielmi na účely rozhodovania o uložení kompenzačného opatrenia boli také **vedomosti alebo zručnosti, ktoré sú nevyhnutné na výkon príslušného regulovaného povolania**, o upravenie lehôt pri preskúmaní odbornej kvalifikácie na účely poskytovania služieb spôsobom, aby po vydaní rozhodnutia o uložení skúšky spôsobilosti, bolo zaručené, že **do jedného mesiaca po vydaní rozhodnutia** bude umožnené poskytovateľovi poskytovať služby a o spresnenie výpočtu požadovaných dokumentov, ktoré môže príslušný orgán od žiadateľa vyžadovať.

Zákon tiež reaguje na odôvodnené stanovisko Európskej komisie č. 2018/2183 C(2019) 1208 Final z 20. marca 2019 a **upravuje postup pri preskúmaní jazykových znalostí zdravotníckych pracovníkov** spôsobom, aby ustanovenia zákona boli v súlade so smernicou 2005/36/ES o uznávaní odborných kvalifikácií v platnom znení.

NOVELA ZÁKONA O SOCIÁLNOM POISTENÍ

- *Zákon č. 274/2023 Z. z., ktorým sa dopĺňa zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov a o doplnení zákona č. 43/2004 Z. z. o starobnom dôchodkovom sporení a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. augusta 2023**

Anotácia:

Zníženie ceny práce pre potravinárov za účelom zníženia koncových cien základných potravín v maloobchode - dočasné odpustenie časti odvodov do fondov sociálneho poistenia.

Popis:

Rapidne, pre mnohých občanov a domácnosti neúnosné zdražovanie potravín trápí Slovensko nielen posledné mesiace, ale minimálne posledné dva roky. Závažným problémom je najmä pomer výdavkov domácností na potraviny, ktorý je aktuálne na úrovni približne 24 percent, kým v roku 2020 to bolo len 20 percent. Znamená to, že Slovensko bolo už v rokoch 2020 a 2021 na druhom mieste vo výdavkoch na potraviny v rámci Európy. Od roku 2022 pozorujeme nielen bezprecedentnú mieru inflácie, ale navyše aj pokles reálnych miezd. Inflácia sa týka najmä tovarov každodennej spotreby, obzvlášť potravín.

Obsahom predmetného zákona je **zníženie ceny práce pre potravinárov** za účelom **zníženia koncových cien základných potravín** v maloobchode na Slovensku. Jedná sa o **dočasné opatrenie** vo forme **odpustenia časti odvodov do fondov sociálneho poistenia** a to ich väčšej časti, ktorú tvoria **tzv. odvody zamestnávateľa za zamestnanca** a to v období **od 1. júla 2023 do 31. decembra 2023**.

Konkrétne ide o sadzbu poistného na nemocenské poistenie vo výške 1,4 % z vymeriavacieho základu, sadzbu poistného na starobné poistenie vo výške 14 % z vymeriavacieho základu, sadzbu poistného na invalidné poistenie vo výške 3 % z vymeriavacieho základu, sadzbu poistného na úrazové poistenie vo výške 0,8 % z vymeriavacieho základu, sadzbu poistného na garančné poistenie vo výške 0,25 % z vymeriavacieho základu, sadzbu poistného na poistenie v nezamestnanosti vo výške 1 % z vymeriavacieho základu a sadzbu poistného do rezervného fondu solidarity zamestnávateľa vo výške 4,75 % z vymeriavacieho základu. **Celkovo sa tak v danom období znížia náklady tejto časti zamestnávateľov v potravinárstve o 25,2 % vymeriavacieho základu** každého dotknutého zamestnanca, **maximálne však do výšky vymeriavacieho základu zamestnancov na úrovni aktuálnej minimálnej mzdy** (700 Eur pre rok 2023), pričom uvedenú výšku poistného (odvodovej úľavy) bude štát, resp. Sociálna poisťovňa považovať pri uplatňovaní budúcich nárokov z poisteného systému zo strany poistencov za zaplatenú (ušlé poistné kryje štát).

Nad úrovňou minimálnej mzdy budú vymeriavacie základy podliehať štandardným sadzbám sociálneho poistenia v zmysle platnej legislatívy.

NOVELA ZÁKONA O DOTÁCIÁCH V PÔSOBNOSTI MINISTERSTVA PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY

- *Zákon č. 280/2023 Z. z ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 544/2010 Z. z. o dotáciách v pôsobnosti Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. septembra 2023**

Anotácia:

Zavedenie dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa aj pre deti navštevujúce prvé štyri ročníky škôl s osemročným vzdelávacím programom, tzv. osemročné gymnáziá.

Popis:

Cieľom predmetnej právnej úpravy je **podpora rodiny**, ktorá je základnou bunkou spoločnosti a **zlepšenie finančnej situácie rodín s nezaopatrenými deťmi**.

Hlavným cieľom zákona je zavedenie **dotácie na podporu výchovy k stravovacím návykom dieťaťa aj pre deti navštevujúce prvé štyri ročníky škôl s osemročným vzdelávacím programom, tzv. osemročné gymnáziá**. Zákon zrovnoprávňuje deti, ktoré navštevujú klasickú základnú školu a deti, ktoré navštevujú osemročné gymnáziá a sú v rovnakom veku. Tento zákon pomôže približne 11 000 deťom.

NOVELA ZÁKONA O DANI Z PRÍJMOV

- *Zákon č. 278/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. augusta 2023, 1. novembra 2023**

Anotácia:

Vypustenie pravidla týkajúceho sa kontrolovaných zahraničných spoločností pre fyzické osoby (tzv. CFC pravidlá).

Popis:

Rapídne, Predmetnou novelou **sa** zo zákona o dani z príjmov **vypúšťa pravidlo týkajúce sa kontrolovaných zahraničných spoločností pre fyzické osoby (tzv. CFC pravidlá)**.

Dôvodom zrušenia týchto pravidiel je, že v aplikačnej praxi vznikali otázky ohľadne ich proporcionality a účelnosti. CFC pravidlá pre fyzické osoby nie sú upravené EÚ legislatívou. Smernica rady EÚ 2016/1164 v Článku 1 "Rozsah pôsobnosti" uvádza, že sa uplatňuje na všetkých daňovníkov, ktorí podliehajú dani z príjmov právnických osôb. Rovnako OECD v rámci akčného plánu BEPS, reformy medzinárodného zdaňovania s cieľom zamedziť obchádzanie zdanenia nadnárodnými spoločnosťami a zabezpečiť spravodlivé odvádzanie daní tam, kde sa ekonomické aktivity uskutočňujú (BEPS, Action 3 - 2015 Final Report) uvádza, že pravidlá kontrolovaných

zahraničných spoločností je nevyhnutné zaviesť pre právnické osoby. Pripúšťa ako marginálnu aj možnosť aplikovať pravidlá na fyzické osoby. Slovenská republika má možnosť sa rozhodnúť, či tieto pravidlá zavedie (vrátane rozsahu týchto pravidiel a spôsobu aplikácie), alebo sa rozhodnúť tieto pravidlá vôbec nezaviesť. Z členských krajín EU zaviedlo tieto pravidlá iba 5 krajín s podmienkami oveľa menej striktnými ako Slovensko. Pravidlá pre právnické osoby majú všetky členské krajiny EU.

NOVELA ZÁKONA O OBCHODNOM REGISTRÍ A O ZÁKONA O REGISTRÍ MIMOVLÁDNYCH NEZISKOVÝCH ORGANIZÁCIÍ

- *Zákon č. 268/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 346/2018 Z. z. o registri mimovládnych neziskových organizácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 7. júla 2023, 1. novembra 2023**

Anotácia:

Zrušenie povinnosti evidencie druhu a čísla dokladu totožnosti u konečných užívateľoch výhod v obchodnom registri a v registri mimovládnych organizácií.

Popis:

Rapídne, Cieľom zákona je **zrušiť povinnosť evidencie druhu a čísla dokladu totožnosti u konečných užívateľoch výhod v obchodnom registri a v registri mimovládnych organizácií**. Podľa doterajšej právnej úpravy sa vyžaduje zapisovať do uvedených registrov údaje o druhu a čísle dokladu totožnosti. Faktom však je, že nie je možné odvodiť požiadavku na evidenciu údajov o druhu a čísle dokladov totožnosti o konečných užívateľoch výhod v príslušných registroch.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že evidencia druhu a čísla dokladu totožnosti je problematická aj s ohľadom na situácie, kedy dochádza k vydaniu nového dokladu totožnosti, čo núti zapísané osoby aktualizovať údaje zapísané v dotknutých registroch, a teda ide o **zbytočnú administratívnu záťaž**. Uvedené platí o to viac, že nedávne zneplatnenie certifikátov v občianskych preukazoch slúžiacich na vyhotovovanie elektronického podpisu viedlo k hromadným výmenám občianskych preukazov, čo následne spôsobuje hromadné zmenové konania najmä vo vzťahu k podnikateľom zapísaným do obchodného registra.

Pôvodným zámerom zavedenie tejto evidencie bolo dosiahnutie stavu jednoznačnej identifikácie fyzickej osoby, ktorá je konečným užívateľom výhod. Na dosiahnutie tohto zámeru však **plne**

postačuje rodné číslo ako jednoznačný identifikátor fyzickej osoby. Berúc do úvahy skutočnosť, že konečnými užívateľmi výhod nie sú len a výlučne občania Slovenskej republiky, tak nie je namieste rezignovať na evidenciu druhu a čísla dokladu totožnosti úplne, pretože v prípade cudzincov títo častokrát nedisponujú rodným číslom či obdobným jednoznačným identifikátorom. Z tohto dôvodu **sa** preto podľa predmetnej právnej úpravy **vyžaduje evidencia druhu a čísla dokladu totožnosti len v prípade osôb, ktoré nie sú občanmi Slovenskej republiky.**

ZÁKON O ŽALOBÁCH NA OCHRANU KOLEKTÍVNYCH ZÁUJMOV SPOTREBITEĽOV

- *Zákon č. 261/2023 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 530/2003 Z. z. o obchodnom registri a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 346/2018 Z. z. o registri mimovládnych neziskových organizácií a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (úplné znenie zákona nájdete [TU](#))*
- **Účinnosť: 1. júla 2023, 25. júla 2023**

Anotácia:

Transpozícia smernice EÚ o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov; úprava právnych vzťahov súvisiacich s podávaním žalôb na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov a pravidiel uplatňovania tohto mechanizmu.

Popis:

Rapídne, Zákon reaguje na potrebu transponovania smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2020/1828 z 25. novembra 2020 o žalobách v zastúpení na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov a o zrušení smernice 2009/22/ES (ďalej len "smernica") do právneho poriadku Slovenskej republiky. V predošlej smernici sa nedostatočne riešili výzvy týkajúce sa presadzovania spotrebiteľského práva, preto bola nahradená predmetnou smernicou.

Problémom je, že niektoré členské štáty nemajú zavedený žiadny procesný mechanizmus pre kolektívne žaloby o vydanie nápravných opatrení, čo znižuje dôveru spotrebiteľov a podnikov vo vnútorný trh a ich schopnosť pôsobiť na vnútornom trhu. Preto Európska komisia pristúpila k prijatiu novej smernice, ktorá tento problém odstraňuje.

Cieľom transponovanej smernice je zaistiť, **aby spotrebiteľia vo všetkých členských štátoch mali k dispozícii aspoň jeden účinný a efektívny procesný mechanizmus pre žaloby na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov** a zvýšiť tak dôveru spotrebiteľov, posilniť ich postavenie pri uplatňovaní ich práv, prispieť k spravodlivejšej hospodárskej súťaži a vytvoriť rovnaké podmienky pre obchodníkov pôsobiacich na vnútornom trhu.

Obsahovo sa zákon zameriava na tieto požiadavky vyplývajúce z transpozície smernice:

- **zaviesť účinný a efektívny spôsob ochrany kolektívnych záujmov spotrebiteľov**, ktorý by oprávneným osobám umožnil konať s cieľom zabezpečiť, aby obchodníci dodržiavali príslušné ustanovenia práva Únie a prekonať prekážky, ktorým čelia spotrebiteľia v rámci individuálnych žalôb,
- **zabezpečiť potrebnú rovnováhu** medzi zlepšujúcim sa prístupom spotrebiteľov k spravodlivosti a poskytnutím primeraných záruk pre obchodníkov pred zneužívaním sporov, ktoré by neodôvodnene bránili podnikom vykonávať činnosť na vnútornom trhu (s cieľom zabrániť zneužívaniu žalôb na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov sa zavádza mechanizmus zabraňujúci duplicitného priznávaniu sankčných náhrad škody a stanovujú sa pravidlá týkajúce sa určitých procesných aspektov, ako napríklad určenie a financovanie oprávnených subjektov),
- **umožniť oprávneným osobám podávať žaloby na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov** s cieľom chrániť kolektívne záujmy spotrebiteľom.

K najzásadnejším zmenám, ktoré zákon prináša, patria:

- **zavedenie rovnakých kritérií pre oprávnené osoby**, ktoré sú po ich splnení vedené v zozname na účely podávania vnútroštátnych aj cezhraničných žalôb na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov;
- **zavedenie systému opt-in** (formou prihlášok zo strany spotrebiteľov k žalobnému zámeru) v konaní o žalobách na ochranu kolektívnych záujmov spotrebiteľov;
- zavedenie možnosti oprávnenej osoby **požadovať od spotrebiteľov poplatok za zapojenie sa do konania na čiastočné krytie nákladov spojených s podaním žaloby** (vo výške desať eur);
- **zavedenie pravidla, že neúspešná strana znáša trovy konania, s výnimkou spotrebiteľa** – toto je možné len výnimočne (v dôsledku úmyselného konania alebo konania z nedbanlivosti zo strany spotrebiteľa);
- **zavedenie informačnej povinnosti voči spotrebiteľom zo strany ministerstva a oprávnených subjektov** (o oprávnených subjektov, žalobách, a pod.);
- **zavedenie povinnej konzultácie oprávnenej osoby pred podaním žaloby o abstraktnej kontrole s dotknutým obchodníkom** s cieľom dosiahnuť, aby tento upustil od porušovania právnych predpisov;
- **zavedenie fikcie, že rozhodnutie súdu/správneho orgánu ktoréhokolvek členského štátu o existencii porušenia kolektívnych záujmov spotrebiteľov môžu použiť strany konania ako dôkaz na účely akejkoľvek ďalšej žaloby proti tomu istému obchodníkovi pre ten istý postup;**
- **zavedenie systému sankcií** (v prípade porušenia zákona) a **odmeňovania** (v prípade úspechu v konaní).